

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK V

DUNAJ, V SREDO, 28. VI. 1950

ŠTEV. 46 (319)

Prav letos je dana možnost za ureditev povojnih mednarodnih odnosov

Predavanje dr. A. Beblerja v New Yorku o potovanju Trygve Lie-ja po Evropi

New York (Tanjug). — Na povabilo ameriškega združenja OZN (Organizacije združenih narodov) je imel jugoslovanski predstavnik v Varnostnem svetu OZN dr. Aleš Bebler predavanje v New Yorku, v katerem se je dotaknil zlasti nedavne misije generalnega sekretarja OZN Trygve Lie-ja v Evropi. Med drugim je dejal:

„Spomenica Trygve Lieja državam članicam OZN je zelo pomembna listina kot program dela za trajni mir v okviru OZN. Generalni tajnik namerava to listino uradno predložiti Varnostnemu svetu in jo dati na dnevni red prihodnjega zasedanja Generalne skupščine OZN. To je odlična pobuda, toda zavedati se moramo, da lahko ta novi poskus, stopiti korak dalje, popolnoma propade, če ne bomo rešili kitajskega vprašanja še letos poleti v Varnostnem svetu, t. j. pred prihodnjim zasedanjem Generalne skupščine, ki bo septembra. To je najvažnejša stvar. Vlade, ki so zastopane v Varnostnem svetu in še niso pripravljene glasovati za sprejem nove Kitajske, bi se morale že sedaj opredeliti, in sicer ne zaradi, temveč kljub sovjetskemu izstopu, ki žal povzroča, da je vse vprašanje še bolj zamotano. Odložiti bi se moralo v korist nove Kitajske, kajti sprejeti je treba suvereno voljo Kitajcev. Če se ne sprejme nove Kitajske v sedanjem stanju, je to isto kot izključitev Kitajske iz OZN, česar pa ni mogoče opravičiti.“

Nekateri pravijo, da bi bilo treba kitajsko vprašanje prav zaradi tega, ker je tako važno, „obravnavati“ na zasedanju Generalne skupščine. To je zelo nevarna tendenca, kajti nihče ne bi mogel prepričati, da bi kitajsko vprašanje zasenčilo dve druggi vprašanji, ki sta pred skupščino. S tem bi se zasedanje skupščine spremenilo v eno najhрупnejših od vseh zasedanj, ki so doslej spravila v nevarnost celo obstoj OZN. Samo tisti, ki iz določenih razlogov iščejo zadovoljstvo v še nadaljnjem poslabšanju „hladne vojne“, lahko želijo tako zasedanje.

Nasprotno pa morajo tisti, ki želijo, da bi napore Trygve Liea rodili plodove, storiti vse, kar je v njihovi moči, da bi ustvarili okolnosti, ob katerih bi se prihodnje zasedanje skupščine razvijalo v ozračju, ki bi mu omogočilo, da bi se v resnici posvetilo mirovnemu programu generalnega sekretarja. To je mogoče doseči samo, če bo izšel Varnostni svet kot organ OZN, ki mora zagotoviti mir, poprej iz svoje lastne zagate s tem, da bo rešil kitajsko vprašanje in dokazal svojo sposobnost, odigrati svojo vlogo v programu generalnega sekretarja. Zato poudarja generalni sekretar OZN, da bi se moral Varnostni svet letos sestati na „periodično zasedanje“, pri čemer bi države-članice zasto-

pali zunanji ministri ali drugi člani vlade.

Na takem zasedanju bi po zamisli Trygve Liea najprej obravnavali vsa glavna nerešena vprašanja, ki so na dnevnem redu Sveta, t. j. vprašanje sprejema novih članic v OZN, atomske energije, zmanjšanja oboroževanja itd.

Po našem mnenju bi moralo biti tako zasedanje pred zasedanjem Generalne skupščine OZN v sep-

tembru. Ali imamo še vedno dovolj časa? Imamo, toda seveda ne veliko. Zato bi morali brez odlašanja posvetiti vso pozornost v prihodnjih tednih rešitvi kitajskega predstavnštva, nato pa bi se pripravili na „periodično zasedanje“, ki bi v tem primeru lahko bilo avgusta. V resnici je dana možnost, da dosežemo prav letos preobrat v sramotnem razvoju povojnih mednarodnih odnosov. Pot, ki vodi do tega, je že pripravljena“, je končal dr. Bebler.

Schumanov predlog glede združitve nemške in francoske jeklarske in premogovne industrije

Vrsta zahodnoevropskih držav je privolila v pogajanja o predlogu francoskega zunanjega ministra Schumana glede združitve nemške in francoske jeklarske in premogovne industrije. Predlog je vzbudil veliko pozornost v vsem svetu. Osnovna misel francoskega načrta je ustanovitev nadnarodne oblasti, ki bi kontrolirala proizvodnjo, razdelitev trga in cene proizvodov.

Glede uvoza premoga je Francija v veliki meri odvisna od porurskorenskega bazena. Če se noče izpostaviti nevarnosti močne konkurence, je glede proizvodnje jekla pred nujnostjo, da se s svojimi zapadnimi konkurenti sporazume. Francija želi predvsem izenačenje, da bi plačevala nemški premog po isti ceni, kot ga plačujejo nemški kupci. Ta izhod išče Schumanov predlog. O tem predlogu so razpravljali že na številnih mednarodnih konferencah. Dne 20. junija se je začela v Parizu konferenca šestih zapadnih držav, ki

so v načelu že pristale na Schumanov predlog.

Pred nekaj dnevi pa je angleška laburistična stranka objavila deklaracijo pod naslovom „Evropska unija“, v kateri podaja stališče do zapadnoevropske unije in do Schumanovega načrta. Deklaracija je vzbudila veliko pozornost in zavzema negativno stališče do obeh najbolj perečih problemov Zapadne Evrope: evropske federacije in Schumanovega načrta. Deklaracija je odločno proti temu, da bi se angleške ustavne pravice oziroma tradicije omejile in prenesle na neko nadnarodno org. na evropski celini, skratka Anglija mora ostati vedno glava Britanske skupnosti narodov in sterlinskega bloka. Laburistična stranka se je s to deklaracijo po mnenju zapadnih sil postavila proti načrtu, ker je mnenja, da bi s tem Zapadna Evropa postala nekaka tretja sila med ZDA in SZ, dočim je diplomatski urednik francoskega radia izjavil, da se z

Prijave okrevanja potrebnih otrok v starosti od 7 do 14 leta za požitnice v Jugoslaviji je treba poslati najkasneje do 1. julija t. l. na Pokrajinski odbor AFŽ v Celovcu, Salmstrass 6.

Antifašistična fronta žena

združitvijo evropske težke industrije ne pripravlja ustanovitev neke tretje sile. Mnogi listi na zapadu podarjajo, da je ta deklaracija dokaz angleške izolacionistične tendence in da je priklicala na dan stari spor med evropskim kontinentom in Britansko skupnostjo narodov. V „Evening Standard“ je izjavil bivši angleški minister Balfour, da bi vstop v evropsko federacijo pomenil konec angleške nacionalne suverenosti, ker bi Anglija v tem primeru postala evropska država kot ostale. Mi, ki smo v prvi vrsti za Imperij, se ne bomo nikoli odrekli temu načelu: „Hočemo sodelovati, nočemo pa biti podrejeni“.

Dalje se laburistična partija boji, da bi Schumanov načrt okrepil kapitalistične tendence in ojačil tabor reakcionarnih strank na zapadu, ker bi v bodoči „socializirani Evropi“ bile socialistične stranke z laburisti na čelu, ki radi nastopajo pokroviteljsko, v manjšini. Pri upravljanju združene zapadne evropske industrije bi morale imeti glavno besedo vlade, ne pa predstavniki težke industrije, ker bi v njihovih rokah hitro oživel predvojni kartel ter je Schumanov načrt zaenkrat neizvedljiv, dokler ne bo težka industrija, predvsem pa železarska, podržavljena.

V Franciji in zapadnonemški prestolnici so sprejeli angleško stališče s precejšnjim razočaranjem in prevladuje v Parizu mišljenje, da je ta deklaracija precej oslabila idejo „Združene Evrope“ in zmanjšala izgleda za uspešno delo Evropske skupščine, ki se bo sestala avgusta meseca v Strasbourgu.

Upoštevat moramo, da se proizvodnja premoga v Zapadni Evropi in Angliji razvija vedno bolj na škodo Anglije in da ni več daleč čas, ko bo nemška proizvodnja preseгла angleško. V proizvodnji jekla pa je Zapadna Evropa že od nekdanj močnejša od Anglije. Zato so angleški vladni krogi že od začetka gledali nezapupno na ta predlog in videli v njem obnovo predvojnega kartela, ki bi ojačil interese francoske in nemške težke industrije in potegnil Anglijo v nevaren vrtinec.

Hud poraz informbirojevske politike v Zahodni Nemčiji

Predzadnjo nedeljo so bile v Porenški Westfaliji volitve v deželni zbor, na katerih so delovne množice glasno izrazile svoje neznanje v sedanjosti KP Nemčije, ki izvaja samo navodila in ukaze iz Moskve, ne da bi se ozirala na korist nemškega proletariata v krajih, kjer prihaja v protislovje med delom in kapitalom še posebno do izraza. Največ glasov — 2.286.000 (36,80 odstotka) je dobila vladna krščansko-demokratska unija, socialistična stranka nekaj nad 2 milijona (32,3 %), nacionalistična svobodna demokratska stranka 784.000 (12 %), od ostalih 9 političnih strank in skupin pa nobena ni dobila 10 % glasov. V primeri z lanskimi volitvami v zahodnonemški parlament so krščansko-demokratska unija in socialisti v glavnem ohranili svoje dosedanje pozicije, številno glasov za svobodno demokratsko

stranko pa se je povečalo za 30 %. Hud poraz so doživeli komunisti. Medtem ko so dobili lani še 513.225 (7,6 %) glasov, pa je leta 1950 glasovalo za njihove kandidate samo še 338.000 (5,4 %) volivcev in so torej izgubili 175.000 ali približno 30 %.

Volitve v Porenški Westfaliji zgovorno dokazujejo, da nemško delovno ljudstvo nikakor ne odobrava, da se je vodstvo KP Nemčije spremenilo v slepo orodje v rokah Informbiroja.

Sovjetska zveza je izvedla sicer v preteklih petih letih v Vzhodni Nemčiji važne družbene reforme, vendar si kljub temu ni znala ohraniti prvotnih velikih simpatij med delovnim ljudstvom, ki ga je najbolj odvrčalo popolno podrejanje nemškega socialističnega gibanja interesom sovjetskih zasedbenih oblasti. Politika Enotne socialistične

stranke Nemčije, ki je bila ustanovljena aprila 1946 po naročilu iz Moskve, je popolnoma podrejena trenutnim zunanjepolitičnim interesom Sovjetske zveze. Ta politika je posebno porazno vplivala tudi na KP Zahodne Nemčije, ki je od leta 1945 dalje stalno zgubljala na terenu. Tako je n. pr. število njenih glasov pri volitvah v pokrajinske skupščine leta 1946 od 9,4 % padlo v avgustu 1949 pri volitvah v zahodnonemški parlament na 5,5 %. Brutalna čistka, izvedena na ukaz iz Moskve med vodilnimi funkcionarji Partije zaradi „titoizma“, je nemškim delovnim množicam še bolj odprla oči. Komunisti Vzhodne in Zahodne Nemčije so se s politiko brezpogojnega podrejanja sovjetskim ukazom končno tako oddaljili od ljudskih množic, da so se sovjetski vodilni činitelji spomladi leta 1949 odločili za popoln preobrat v svoji politiki v Nemčiji. Ustanovili so „Nacionalno fronto“, za katero so začeli pridobivati celo bivše kapitaliste, bivše nacistične generale

(Nadaljevanje na 2. strani)

Razstava glavne šole v Št. Jakobu

Št. Jakob v Rožu. V soboto, dne 17. t. m., je odprla glavna šola v Št. Jakobu v Rožu svojo sedaj že tradicionalno razstavo. Med vabljenimi gosti so bili deželni glavar Wedenig, namestnik deželnega glavarja g. Ferlitsch, zastopniki nemških listov in britanske obveščevalne službe, le slovenski listi in činitelji, ki jih predvsem zanima šolstvo na našem ozemlju, niso prejeli povabila.

Kakor znano, je šentjakobska šola tako imenovana poskusna šola. Nočemo se spuščati tukaj v problematiko tega poskusa, ki je še prekratek, da bi lahko dali o njem dokončno oceno. Razsežna razstava je vsekakor dokazala veliko prizadevanje učiteljstva, ki tukaj zelo samozavestno utira pot novemu, še nepreskušnemu načinu posredovanja znanja podeželjski mladini. Kar nas bolj zanima, je dejstvo, da se ta šola nahaja na našem ozemlju, česar se nista spomnila v svojih besedah niti g. deželni glavar niti njegov namestnik, verjetno iz strahu, da bi morala priznati, da sta na slovenski zemlji. Tembolj močno pa je bilo to izpričano v imenih pod razstavljenimi risbami, ki so sama lepa domača imena ko Serajnik, Mikl, Lesjak, Klemenjak, Stroj, Katnik, Markovič, Jelenik, Laurič, Antonič, Prežern, Uršič itd. itd. Prav tako je na to dejstvo opozoril slovenski napis na vhodnih vratih, ki je verjetno še pomotoma ostal iz za dni propagandističnega filmanja, ki je ovekovečeno tudi v 11. števil. mesečnika „Erziehung“ iz leta 1949, kjer na sliki kaže kašipot poleg glavne šole velik slovenski napis „Št. Jakob v Rožu“. Danes je ta napis videti le še v „Spiegel der Presse“ na razstavi, zama pa ga iščeš v resnici na kašipotu pred glavno šolo v Št. Jakobu.

Rahlo je prišlo do izraza, da je glavna šola v Št. Jakobu na našem ozemlju, tudi v otvoritvenem sporedu, kjer je bilo vloženi tudi ne-

kaj slovenskih pesmic in deklamacij, toda tem točkam je bil odmerjen prav tako skromen prostorček v sporedu, kakor je bil odmerjen slovenščini nad vse skromen prostorček v razstavi. In še ta je bil tik pred vrati, nekako simbolično mesto slovenščine v koroškem šolskem učnem načrtu sploh. Kljub temu pa je razstava prav na tem majhnem prostorčku pokazala veliko ljubezen, s katero naša mladina visi na svoji materinščini. Kdor si je ogledal zvezke in videl okorne otroške ilustracije raznih slovenskih pesmi, je lahko spoznal vso bujno fantazijo otroške duše, ki se razumljivo razživi pač najbolj ob spoznanju svojega domačega sveta v materinskem jeziku. Je v teh ilustracijah toliko pristnega in domačega, da so v resnici najboljši odgovori vsem, ki trdijo, da naš otrok ne razume pismene slovenščine. Škoda samo, da v pižlih treh urah, ki jih predvideva šolski zakon za pouk slovenščine, otrokom ni mogoče pokazati vsega slov. kulturnega bogastva. Zato zapuščajoči šolo navadno ne odnesejo v življenje več ko nekaj imen nekakih slovenskih pesnikov in pisateljev. Če po-

mislimo, da v teh treh urah odpa- de še ena na „dvojezično“ petje, ki se, kakor kaže pesem „auf deutsch heist sie Foarghene, auf windisch borove“ vzame šestokrat dobesedno in smešno, ostaneta za pouk slovenščine le še dve urici, tako da je slej ko prej edina resnična šola za materinščino za našo mladino domača hiša, kar je ob priložnosti otvoritve priznala učiteljica slovenščine sama.

Od te strani razstava visokih gospodov seveda ni zanimala. Zato so tudi v svojih govorih o tem molčali. Mi pa bi želeli, da bi šola v Št. Jakobu v Rožu, ki je lahko pomorna na svojo razstavo in svoj zanimiv poskus, poskušala hoditi prav tako samozavestno svojo lastno, novo pot tudi v tem smislu, da bi slovenščini dala res tisto mesto, ki ji po vsej pravici gre. Šele potem bi naši otroci v resnici lahko „nastopili dediščino svojih očetov“, kakor je to naglasil g. deželni glavar Wedenig, in spet „našli ljubezen do domovine in do domače zemlje, ki je v zadnjih 30. letih precej zamrla“, kakor je to omenil namestnik deželnega glavarja g. Ferlitsch.

Pomanjkljiva zakonodaja o bodoči ureditvi trga s kmetijskimi pridelki

Ministrski svet avstrijske vlade je na svoji seji 20. t. m. odobril predlog zakona o bodoči ureditvi cen mleka in izdelkov iz mleka ter predlog zakona o ureditvi cen za žito in produkte iz žita. Zakonska predloga bosta dana naprej v razpravo in sklenitev državnemu zboru.

Predlog zakona o ureditvi cen za mleko in izdelke iz mleka predvideva ustanovitev posebnega fonda (Milchwirtschaftsfond), ki naj bi zagotovil enotne proizvodne in kon-

zumne cene za mleko in izdelke iz mleka ter enotno in enakomerno dobavljanje teh mestom in industrijskim središčem.

Predlog zakona o ureditvi prodaje in trgovanja z žitom prav tako predvideva ustanovitev posebnega fonda, tako imenovanega izenačevalnega fonda za žito (Getreideausgleichsfond). Po predlogu naj bi se iz treh gospodarskih zbornic sestavila posebna komisija, ki bi izdelala načrt za potrebo uvažanja žita, katerega bi morala predložiti ministrstvu za kmetijstvo in gospodarstvo. Iz inozemstva bi se žito smelo uvažati samo z dovoljenjem komisije.

Kakor razvidno hočejo kmeta držati le še s fondy — po naše rečeno z milodari. Značilno pa je to, da ni bil predložen in odobren nobeden predlog zakona, po katerem bi se uredile nastajajoče zelo kritične razmere na živinskem, posebej pa še na prašičjem trgu. Tak predlog vlade bi bil že danes nujno potreben, če bi imela namen zavarovati ogromno množico malih in srednjih, posebej pa še gorskih kmetov pred najhujšim. Živina in svinje so danes glavni dohodki kmečkega gospodarstva, s katerimi to stoji in pada. In prav tukaj ni predvidene posebne zakonite ureditve. Predvideni so pa zakoni, ki naj zagotovijo zanesljiv in dober odkup žita, katerega imajo v izobilju le dolinski veleposestniki in veliki kmetje. Če je vlada nepristranska, potem mora čimprej predložiti tudi zakon, ki bo v korist kmečkemu gospodarstvu uredil odkup domače in določil mejo uvoza inozemske živine, predvsem pa prašičev.

London. — V mestu Kopenhagen na Danskem se je pričela konferenca, ki bo razpravljala o obrambnih problemih Velike Britanije, Danske in Norveške. Te konference se bodo udeležili ministri za obrambo teh treh držav.

Peking. — Zunanji minister osrednje ljudske vlade LR Kitajske Ču En Lai je poslal predsedniku zavezniškega sveta za Japonsko brzojavko, v kateri zahteva izključitev Kuomintangovih predstavnikov iz sveta in njegovih organov. Hkrati sporoča Ču En Lai, da je general Čuo Si De imenovan za šefa delegacije LR Kitajske v zavezniškem svetu za Japonsko.

Podpisi za mir, udarec v obraz in grožnje

Tedne že delajo informbirojevci po vsem svetu hrupno reklamo za „mir“ in so v to vpregli ves svoj propagandni aparat. Jasno je, da pri tem tudi koroški informbirojevski hlapčiči nikakor nočejo zaostajati. V njihovem tisku dnevno pozivajo: „Podpišite za mir!“, funkcionarji KPA, centralni in okrajni, pa so se spravili tudi na naše vasi, kjer ponekod hodijo od hiše do hiše in „prepričujejo“ ljudstvo, da je nujno potrebno, da podpišejo za mir.

Koroški Slovenci smo nedvomno miroljubni ljudje in odkrito stremimo za tem, da bi v deželi in v vsem svetu končno zavladal resničen in trajen mir. Vendar pa, če upoštevamo, kakšnih metod se informbirojevci pri svoji podpisni akciji poslužujejo, nikakor ne moremo verjeti, da bi bila to resnična „miroljubna akcija“. Poglejmo:

Dne 8. junija t. l. sta se okrajni sekretar KPA za okraj Borovlje Raimund in vodja podljubeljske KPA-sekcije Jozef Švare v tej zadevi napotila v občino Slovenj Plajberk. Med drugim sta se zglasila pri pd. Ogrisu v Podnu, kjer je bil ravno v tem času na obisku Oto Ogris iz Rut nad Bistrico v Rožu. Da bi dobila čim več podpisov, sta se Raimund in Švare najprej izdala kot nestrankarska, nepolitična človeka, čeprav ju je Oto Ogris poznal kot KPA-funkcionarja. Raimund se je najprej obrnil do Otona Ogrisa in ga pozval, naj podpiše, toda le-ta mu je odvrnil, da ne bo in da ga tudi nista prepričala, zakaj naj bodo ti podpisi. Bil je tudi mnenja, da bi te podpise lahko izrabili v druge namene. Ko nato tudi domači niso podpisali, se je Raimund tako razjezil, da je Otona Ogrisa s stisnjeno pestjo udaril v obraz in mu zagrozil, da bo z njim še obravnaval.

Isti dan sta oba „mirovna angela“ Raimund in Švare šla tudi na Strugarje. Ko so jima v gostilni pri pd. Jakobu povedali, da nočejo podpisati, Raimund spet ni mogel brzdati svoje jeze in je izustil grožnjo, da bo že poskrbel, da bodo Jakobovim vzeli koncesijo za gostilno.

Mislimo, da je k temu vsak komentar odveč. Po vsem tem res ne moremo verjeti, da se informbirojevci resnično borijo za mir.

Hud poraz informbirojevske ...

(Nadaljevanje s 1. strani)
in oficirje, češ da je potrebno „odstraniti pregrade med demokrati in nedemokrati“. Toda nemško delovno ljudstvo odklanja tudi to politiko izkoriščanja še obstoječega nacionalizma in šovinizma, ker se je le preveč očitno pokazalo kdo stoji za „Nacionalno fronto“ in kakšnim ciljem naj služi to gibanje.

Kakor poroča TANJUG iz Düsseldorfa je skupina bivših voditeljev Komunistične partije Zahodne Nemčije, ki je bila izključena zaradi „fetištičnega odklona“, dan po volitvah objavila manifest v zvezi s porazom Komunistične partije na volitvah v Porenski Westfaliji. Manifest sta poleg drugih podpisala bivši glavni urednik partijskega osrednjega glasila „Freies Volk“ Joseph Schlappe in bivši član sekretariata KP Bavarske Georg Fischer. Manifest ugotavlja poleg drugega, da so zahodnonemške delovne množice „spoznale, da so današnji voditelji Partije popolnoma odvisni od sovjetskega pojmovanja zunanje politike ter jim zato nočejo slediti“. Bivši voditelji Komunistične partije izjavljajo, da žele deset tisoč članov KP Zahodne Nemčije takšno partijo, katere smernice in delo bodo temeljili na nemških načelih.

London. — Na Rdečem morju v bližini obale Saudske Arabije je eksplodirala indijska ladja „EnterPRISE“, ki je imela nosilnost 7000 ton. Od 50 članov posadke se je rešil samo en mornar. Ladja je vozila razstrelivo iz Velike Britanije v Indijo.

Slovenski jezik v angloameriški coni STO postavljen v neenakopravni položaj z italijanskim

Dr. Palutin, demokristjan, je poslal predsednikom slovenskih občin angloameriške cone STO odredbo o bodoči uporabi slovenskega jezika v službenih zadevah. Med drugim je v odredbi rečeno, da ima slovenski jezik pomožni značaj in da je uporaba slovenskega jezika podrejena uporabi italijanskega.

Službeni akti morajo biti izdani samo v italijanskem jeziku. V ostalih dokumentih je dovoljena uporaba slovenskega jezika samo pod pogojem, da bo slovenski prevod postavljen med oklepaje in tiskan s polovico manjšimi črkami od italijanskega teksta. Vsi službeni formular-

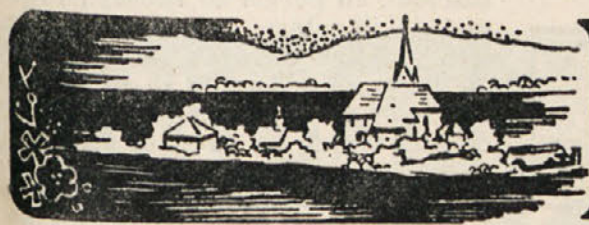
ji morajo biti tiskani samo v italijanski. Odlok je motiviran, da se s tem prispeva k štednji in hitrejšemu reševanju poslov.

Kljub protestu vseh slovenskih županov v angloameriški coni je bila ta odredba izdana. Slovenski župani so odločno protestirali pri dr. Palutinu in generalnemu direktorju anglo-ameriške vojaške uprave za civilne zahteve proti ukazu z dne 2. septembra 1949, s katerim je bil slovenski jezik postavljen v neenakopravni položaj z italijanskim. Ta ukaz določa namreč, da je uporaba slovenskega jezika dovoljena samo v slovenskih občinah.

Dan „Slovenske kulture“ v Trstu

Po naši zemlji

Še enkrat iz doblaveške šole

Po zadnjih dogodkih na naši ljudski šoli, o katerih je „Slovenski vestnik“ zelo obširno poročal, slovenski starši še vedno zamanj čakamo na ukrepe žolskih oblasti proti odgovornima učiteljema Köstingerju in Fuiku. Poleg tega, da sta omenjena učitelja zagrizena šovinista in zakleta sovražnika vsega, kar je slovenskega, kar sta nazorno dokazala prav ob letošnjem materinskem dnevu, so tudi njune „vzgojne“ metode zelo čudne. Napram otrokom sta zelo ostra in jih tudi pretepata. Tu bi navedli samo nekaj primerov, ki so najbolj značilni:

Učitelj Fuiko je dan po prireditvi, ki so jo slovenski otroci priredili ob materinskem dnevu, vrgel učenki Neubersch Marti, ki je pri nastopu sodelovala, globus v glavo, da se ji je vlila kri iz nosa. Zaradi tega teden dni ni mogla v šolo in je bila še dalj časa nad nosom in pod očmi vsa zatečena.

Učenko Zofko Rat je tako pretepel, da se skoraj ne upa več v šolo in prosi mater, da jo pošlje v Horidže kamor je prej hodila.

Učenko Gretko Kordesch je z roko močno udaril in ko je bila na to potrta, jo je cinično vprašal: Si žalostna?

Nadučitelj Köstinger pa je skorajda še hujši in ima svoj razred tako ustrahovan, da se otroci niti doma ne upajo povedati, kaj se v šoli dogaja. Naj navedemo le nekaj primerov, ki jih navaja pritožba na deželni žolski svet:

Učenko Marijo Vodlej iz Goselne vesi je stalno tako šikaniral, da se je njen oče odločil, da jo raje pošlje v šolo v Železno Kaplo, kamor se zdaj dnevno vozi z vlakom.

Učenca Franca Lesjak iz Goselne vesi, ki je zaradi neke nesreče pri strojih dobil pretres možganov, je lani tako kaznoval, da je obležal nezavestno. Tudi letos, ko obiskuje 4.

razred, ga je odgnal v svoj razred in ga tam klofutal in pretepel.

Učenca Janeza Koreschnig iz Bukovij je klofutal, ker enkrat ni imel domače naloge. Prejšnji dan je bil otrok bolan in čeprav je bil vedel, kakšno nalogo so v šoli dobili, je ne bi mogel napisati.

Učenca Janeza Grascher je enkrat najprej pretepel, potem pa ga vrgel med klopi, da se je na glavi težko poškodoval. Vsled tega je moral v zdravniško oskrbo.

Takšnih „vzgojnih“ metod se poslužujeta ta dva pedagoga in s tem zagrenjujeta žolarjem pouk. Kdaj bo končno žolska oblast kaj ukrenila proti temu? Pridružujemo se zahtevi SPZ, da žolska oblast ta dva učitelja odstrani z naše šole in s slovenskega ozemlja sploh, poleg tega pa, da zaradi njunega ravnanja s slovenskimi otroci ob slovenski materinski proslavi uvede proti njima disciplinarno preiskavo!

Sicer se nam pa sploh čudno zdi, kako je mogoče, da oblast nadučitelja Köstingerja ni že davno odstranila, ko je vendar polovico časa bolan in ne poučuje. Tak učitelj že ne glede na njegove „pedagoške“ sposobnosti ne more prav nič koristiti. Zato ima žolska oblast tem več vzroka, da ga končno odstrani. O njem gre namreč med ljudstvom govoriča, da ima kar tri prevozna sredstva in sicer: k zdravniku se vozi z avtomobilom, k frizerju z motornim kolesom, na lov pa hodi s kolesom. Le „hoja“ v šolo ga tako izmuči, da je največkrat bolan!

pritisk izvaja na svoje uslužbenice in najemnike uprava Rosenbergovih posestev v Globasnici. Gotovo se bo večina bralcev našega lista še spominjala, kako je preganjala in šikanirala gozdna delavca Franca Kandurja in Filipa Volbarta, dokler ju končno ni pregnala. Isto se je zgodilo z najemnikom Krupičeve hube Jožefom Dullerjem, o čemer smo tudi že obširno in večkrat poročali. Vsi trije so bili zavedni Slovenci in se niso hoteli ukloniti, zato so jih preganjali in jih končno pregnali.

Takšne razmere so pri nas in vse to vpliva tudi na volitve.

V ilustracijo tega bi navedli še to, da je tri četrtine SPOe-jevskih volivcev v globaški občini zavednih Slovencev, ki pa iz vzrokov, ki smo jih navedli, niso volili slovenskih kandidatov. Ko pa je bila volitev župana, — izid občinskih volitev je bil: 5 slovenskih odbornikov 5 OeVP in 2 SPOe, je dvakrat prišel sam okrajni sekretar SPOe iz Velikoveca v Globasnico in zabičal svojima mandatarjema, da ja ne bosta glasovala za slovenskega kandidata,

temveč za OeVP-jevskega, ker svojega ne morejo postaviti. Da bo ja zaleglo je nadzoroval celo župansko volitev.

Tako imamo danes OeVP-jevskega župana, čeprav smo prepričani, da bi večina volivcev globaške občine, ne glede na to, katero stranko so volili, raje videla, da bi bil za župana Dumpelnik, ki je že pred vojno dolga leta županoval v zadovoljstvo vseh občanov. Ko bomo enkrat vsi spregledali in se otresli odvisnosti t. j. da bomo v takih vprašanih ravnali po lastnem razumu in ne tako, kakor hočejo drugi, šele potem bo drugače, šele potem bomo imeli župana, s katerim bomo zadovoljni vsi.

Izpod Macna. Pred nekaj dnevi so bliskoma razširili po vsem okolišju Macna vest, da je 9. junija 1950 udarila strela v cerkev sv. Ane na Macnu in da je ta pogorela. — Izkazalo pa se je, da to ni bilo res, pač pa je bila silna nevihta, grmelno je in treskalo in padala je toča, ki je več ur ležala.

Št. Gandolf. Pri nas razsaja svinjska ohromelost, ki je že nekatere kmete prizadela. Tako so odpeljali pri Rutarju kakor tudi pri Žagarju in še drugod že večje število na ohromelosti obolelih svinj.

Dobrla ves — Mokrije. Lep, pristrčen popoldne so doživeli naši malčki iz Mokrij v nedeljo, dne 18. junija. Polnoštevilo so se zbrali pri Mohorju, ker so slišali, da bo tam nekaj novega, za to mladino nekaj čisto novega, kar še dozdaj niso videli in sicer lutkovno predstavo. Lutkovne predstave so kakor nalašč za mladino, a tudi odrasli se prav prijetno počutijo ob takih predstavah. In zares, naši najmlajši niso bili razočarani, temveč prijetno iznenadeni ter so z navdušenimi vzkliki sledili prizoru „Foltej Foltej“, ki ga je spretno inscenirala tovarišica dr. Sienčnikova. Nato so prisostvovali še igrici „Cicibanček“, ki so jo podajali otroci sami ter se pristrčno nasmajali. Te lepe urice bodo vsem ostale še dolgo v spominu.

Slišimo, da pripravlja Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobrli vesi ljudsko igro „Domen“, Nadejamo se, da bo igra kmalu dozorela in se že veselimo, da bi nas društvo čimprej povabilo na prireditev.

jaz na žalost ne znam slovenski. Razen za pisarno pa bi potreboval čimprej tudi sposobnega asistenta. Vi imate zveze, svetujte mi, gospod tajnik!”

Še isti večer je bil tajnik Kožuta pri državnem nadzorniku Goremašu.

„Pisarniško moč in gospodarskega asistenta takoj! Toda glej, da bosta oba Sokola!” — — —

Vsakdanje skrbi so nadgozdarja Dudaša tako zaposlile, da bi bil že skoraj pozabil na silno važno stvar. Skoraj vroče mu je postalo, ko se je spomnil nanjo.

Moral je malo pobrklati po svojem spominu, preden se je odločil, da jo izvrši. Preteklo zimo je na ljubljanskem gradu sedel kot talec s socialnim demokratom Pipanom in še z drugimi njegovimi somišljeniki iz doline. Poprej teh ljudi ni mogel trpeti, toda skupna usoda in pa skupni nameni so ga zblížali z njimi. In nekega dne je zaupal Pipanu:

„Jaz sem tudi socialni demokrat! Kaj pa sem drugega kot navaden nameščeneec...”

Že takrat je sklenil, da tudi on pristopi k stranki...

Po majski ofenzivi in po pobegu v emigracijo sta se s Pipanom spet našla na Koroškem. V Avstriji se je pri vsakem koraku mogel prepričati, kako močna in vplivna je socialno demokratska stranka. In zopet so se mu obudile tajne skomine, da bi se vpisal v stranko. Ko je v Celovcu iz dneva v dan nestrpnost čakal na ob-

ljubljeno mu vrnitev v Mušenik in se skoraj vsak dan sestajal s Pipanom, ki je z njim vred čakal na dovoljenje za vrnitev, mu je vsak dan obljubljal, da bo takoj vstopil v organizacijo, čim se vrne domov. Vrnila sta se kmalu drug za drugim.

Tukaj se je mogel prepričati, kako velik vpliv ima socialno demokratska stranka tudi v Jugoslaviji. Posredovala je z uspehom in vsi odločilni krogi so jo resno upoštevali. Spoznal je, da bi ga stranka mogla ščititi, če bi bil njen član. Nekam se je pač moral nasloniti. Pristopiti k slovenski stranki, se mu je zdelo zoprno — k drugim slovenskim organizacijam prav tako — in potem, bog vedi, če bi ga sploh sprejeli...? Toda zaščita — politična zaščita je potrebna — tembolj, ker se je zavedal, da ne sedi na svojem mestu bog ve kako trdno...

In nekega večera se je usedel ter napisal na majhen listič besede: „Dragi prijatelj, pošiljam ti članarino za leto dni. Vpiši me, kakor sva se zmenila!” Ta listič je dal v koverto, priložil bankovec, ki je zadoštoval za predpisano članarino, ter vse skupaj poslal Pipanu po dekli Mini. Nanjo se je tudi v tem pogledu smel zanesti.

Predsednik Pipan je položil Dudaševo pristopno izjavo k onim, ki jih je pred tričetrt leta prinesel Nicnar iz Jazbine.

Ta stvar je urejena! Spet nov član!” je dejal.

„Ta stvar je urejena!” je rekel v

„Težka stvar! Obletavajo ga kot muhe govno. Tisti Šantač mu je stalno za petami!”

Dudaš se je zamislil, potem pa vprašal dalje:

„Ali je tudi on zagnal?”

„Ta še največ, ker ima največ živine...”

„Poslušajte Nadlar! Stvar je važna in s Stanetom je vsekakor treba čimprej govoriti! Poskušajte ga dobiti — na vsak način na samem, da še domači ne bodo vedeli za to. Če prihodnje tedne ne počnete drugega, kakor da ga skušate dobiti nekje na samem, je že dovolj.”

„A kaj naj mu rečem?...”

„Recite mu, da bi na vsak način rad govoril z njim.”

Nadgozdar Dudaš je naslednji teden sestavljal izčrpano poročilo o stanju svojega revirja, katerega je gozdna uprava morala predložiti državnemu nadzorstvu. Pri zadnjem razgovoru je dobil od grofa migljaj, približno kakšno naj bo poročilo in

Dudaš se je potrudil, da je bilo res tako.

Kljub temu, da je bil že štirinajst dni doma, še ni šel v revir, niti na žagi se ni preveč kazal. Ko je šel nekoliko mimo skladišča, je videl Pasterka, ki je zlagal deske. Pri tem pa je opazil, kako se je delavec nalašč obrnil v stran, da bi ga ne bilo treba pozdraviti. Toda naredil se je, kakor da tega ne vidi. Nekega večera pa se je le napotil malo dalje od sedeža uprave in imel srečo, da je srečal tajnika Kožuto, ki se je sprehajal v družbi dveh dam.

„Dober večer, gospod tajnik! Ravno prav; važna zadeva!”

„Kaj pa je, gospod nadgozdar! Toda — kakor vidite — nisem uradna oseba!”

„Nič za to — samo nasvet. Gozdna uprava potrebuje novo delovno moč. Za zdaj nujno sposobno pisarniško moč! Ako je le mogoče, strokovno izobraženo! Razume se, da iščem Slovenca! Dela je ogromno, a

INDONEZIJA

DOMOVINA TROPSKIH RASTLIN,
JUŽNEGA SADJA, DEŽELA LEPIH
DEKLET IN VEČNE POMLADI

Indonezija. Gotovo ste že čitali, da je to domovina tropskih rastlin, južnega sadja, dežela lepih deklet in večne pomladi. Malo pa najbrže veste, kje leži ta bajna dežela, kakšni so njeni prebivalci in kakšne težave imajo v borbi z življenjem. Verjetno vam je razen nekaj splošnih pojmov prav malo znanega o Indoneziji in njenih problemih. Morda ste prav zadnji čas brali, da so oživelji boji tam daleč na kakem otoku Južnega morja, pa ste skomignili z rameni, češ, kaj se to mene tiče. Pa vendar, na Tihem oceanu v Indoneziji se dogajajo velike stvari. Ljudstvo bije tam borbo za svobodo. Vodi borbo za politično neodvisnost Indonezije, za kulturni in gospodarski napredek, za socialno pravičen red, za boljše življenje.

Pa poglejmo nekoliko probleme Indonezije.

Indonezija je dežela tisočev in tisočev otokov, ki se razprostirajo v obliki loka med Azijo in Avstralijo, med Indijskim in Tihim oceanom. Iz najmanj 10.000 otokov se sestoji. Prav gotovo je zato Indonezija največje otočje na svetu. Pri tem je otok Sumatra večji kot Italija, otok Borneo pa tako velik kot vsa Skandinavija. Na vseh otokih živi okoli 90 milijonov ljudi. Največ je domačinov, pripadnikov raznih indonezijskih plemen. Dober milijon je Kitajcev in približno enako pripadnikov drugih azijskih narodov. Kakih 250.000 pa je Evropejcev, največ Nizozemcev in Angležev. Indonezija leži v tropskem pasu, zato uspeva tam mnogo raznovrstnih tropskih rastlin. Pridelujejo veliko kavčuka, kave, čaja, tobaka, dateljnov, riža, vse vrste začimb, dišave. Velike predele otokov pokrivajo ogromni gozdovi, pravi pragozdovi, kjer so naravnost neizčrpne zaloge vseh vrst lesa. Drevo teak, ki služi za pridobivanje raznih barv, je posebno dragoceno. Toda po vseh indonezijskih otokih ga je obilo. Poljedelstvo pa je bolj slabo razvito. Na plantazah goje le riž, tobak, kavčuk, začimbe in južno sadje. Drugo se ne izplača gojiti kajti prevoz v Ameriko, Evropo ali drugam bi bil predrag. Toda kava, čaj, poper, dateljni, banane, to prenese prevoz tudi na desettisoče kilometrov. Tudi živinoreja je v Indoneziji slabo razvita. Domačini jo goje le v toliko, da krijejo svoje najnujnejše potrebe. Po vsem prostranem področju je za to komaj 5 mil. glav goveje živine! Pač pa je Indonezija bogata s svojimi zakladi, skritimi v zemlji. Zaloge

cinka, zlata in srebra so velike, pa tudi nafte in premoga ne manjka. Toda vse to bogastvo malo služi domačinom ali še boljše rečeno — nič. Industrije kot v vseh kolonialnih deželah skoro ni. Tisto malo tekstilne in kovinske pa ne zadošča za kritje niti četrtine domačih potreb. Razumljivo je zato, da je življenjski standard domačinov prav nizek. Sicer pa je to razumljivo.

Že v 16. stoletju so nizozemski mornarji pripluli na otoke Indonezije. Izpodrinili so Portugalce ter na Javi osnovali središče svojega gospodarstva. To je bilo leta 1596. Da bi lažje vladali domačinom, so svoje ozemlje razdelili na dva dela. Toda izkoriščanje domačega prebivalstva je bilo enako povsod. Najmanj petino svojih pridelkov so indonezijski kmetje morali oddajati svojim gospodarjem. Kljub vsemu temu je nizozemsko gospodarstvo v Indoneziji propadalo. Da bi ga okrepili, so se sporazumeli z Angleži ter dopustili vdor angleškega kapitala. In tako je že 200 let tudi Anglija soudeležena pri izkoriščanju Indonezije.

Toda kako gledajo Indonezijski na svoje gospodarje? Prav slabo se razumejo z njimi! Upirajo se in upirajo, toda vsak upor še poslabša njih položaj. O njih pravicah noče nihče ničesar slišati. Saj vlada po vsem svetu naziranj, da so kolonije namenjene zgolj izkoriščanju. Čemu se potem Indonezijski upirajo? Če pa nočejo ubogati-le po njih! In tega se Nizozemci drže. Upor javanskih kmetov, prvi večji in organiziran upor so Nizozemci leta 1870 krvavo zatrli. In prav tako, tudi kasnejše.

Počasi pa se Indoneziji le prebujajo. Spoznavajo tudi, da jih odkrita borba z izkoriščevalci stane preveč. Zato pozneje spremene svoj način borbe. Leta 1908 ustanove svojo prvo kulturno prosvetno organizacijo. Njene podružnice pa začno po vseh prostranih otokih Indonezije buditi narodno zavest ter krepiti težnjo po svobodi. Leta 1919 je bila na Javi osnovana Komunistična partija, ki je postala kmalu ena najmočnejših strank. Nje temeljno načelo je borba za svobodo Indonezije! In tako se leta 1926 pojavijo na Sumatri dobro organizirani upori proti nizozemski oblasti. Toda nizozemski oblastniki 20. stoletja niso nič manj kruti kot njihovi predniki. Kri teče! Toda zato je tudi hrepenenje po svobodi vsak dan večje.

Leta 1941 doseže svetovna vojna tudi otoke Indonezije. Kolonialno gospodarstvo evropskih držav se maje. In kmalu se stavba nizozemskega kolonialnega gospodarstva zruši. Mir na otokih Južnega morja? Svoboda Indoneziji? Ne! Samo zamenjava gospodarjev. Nizozemci in Angleži zamenjajo drugi imperialisti — Japonci. Domače prebivalstvo pa ostane še naprej izkoriščano. Zato se že kmalu po okupaciji razvijajo po vsej Indoneziji tajne organizacije, podtalno se pripravljajo oboroženi upor. In tako res v Indoneziji izbruhne narodnoosvobodilna borba.

Razumljivo pa je, da to imperialistom ne gre v račun. In tako se je zgodilo, da so se v Indoneziji v jeseni 1945 izkreale armade evropskih imperialističnih držav. Prvi so pri-

šli Angleži, kmalu za njimi pa še Nizozemci. In počasi so skoraj povsod vzpostavili staro indonezijsko oblast. Indonezijscem tako ni preostalo nič drugega, kakor da so spet zgrabili za orožje in nadaljevali borbo. Znova je tekla kri Indonezijscev. Toda svet je prislunil, kajti nizozemske metode borcem za svobodo so bile preveč teroristične. Organizacija združenih narodov je posredovala in marca 1947 so Nizozemci sklenili premirje z indonezijskim narodnoosvobodilnim gibanjem ter priznali obstoj in neodvisnost indonezijske republike na Javi, Sumatri in Madurii. A to je bila le taktična poteza. Že po nekaj mesecih premirja so nizozemske čete vdrle na teritorij republike ter okupirale skoro vse ozemlje neodvisne indonezijske države. Spet so se dvignili Indonezijski v oborožen upor in spet je posredovala Organizacija združenih narodov. Sovražnosti so bile po posredovanju mednarodne organizacije ustavljene in dosežen je bil sporazum. Toda pri tem so spet največjo korist odnesli imperialisti.

Konec decembra 1949 je bila v palači predsedstva vlade kraljevine Nizozemske velika slovesnost. Poleg vse vlade se je slovesnosti udeležila tudi nizozemska kraljica. Navzoč je bil tudi majhen temnopolt človek črnih las, z očali. To je bil predsednik Indonezijske republike Haata. Kaj se je zgodilo? Slovesno so podpisali pergament, dokument, s katerim so bile ustanovljene Združene države Indonezije. Istočasno je bila v Bataviji, v glavnem mestu Indonezije, podobna slovesnost. Visoki komisar nizozemske krone Lowinck in sultan Hamengku Buwono sta podpisala podobne dokumente. Po podpisu listin pa so vsi navzoči poslušali radijski prenos slovesnosti iz Nizozemske, iz Haaga. In ko so na vladni palači zamenjali nizozemsko zastavo z belo-rdečo indonezijsko, je bila slovesnost končana. Lowinck je z letalom zapustil Indonezijo, toda še istega dne je prišel v Batavijo nov predstavnik izkoriščevalcev.

Indonezijsko vprašanje je bilo s tem rezeno? Poglejmo, kaj pišejo časopisi. V januarju so vsi časopisi sveta objavili vesti, da so na Javi oživelji boji, med partizani in vojaškimi oddelki republikanske vojske, združene z nizozemskimi četami. Ti boji do danes še niso ponehali. Indonezijsko ljudstvo torej še ni zadovoljno s svojo republiko? Ne, nikakor ni! Ono hoče popolno neodvisnost od ameriškega in nizozemskega kapitala. Ljudstvo ve, da so združene države Indonezije samo nova oblika za star sistem izkoriščanja dežele. Zato se ne pusti slepiti in nadaljuje z borbo.

S. R.

Razglas

Opozarjamo, da s 10. julijem t. l. poteče zadnji rok za prijave k obisku kmetijskih šol vseh vrst v Sloveniji. Vsi ki imajo namen, letos jesen vstopiti v kmetijske šole v Sloveniji in ki se še niso prijavili v naši pisarni v Celovcu, 8. Mai-strasse 47-1/7 naj:

- do 10. julija oddajo svojo prijavo, lastnoročno napisan življenjepis in zadnje šolsko spričevalo ter čimprej poskrbijo za tri slike;
- takoj zaprosijo pri pristoj-

nem okrajnem glavarstvu za potni list, zakar potrebujejo rojstni list, potrdilo o avstrijskem državljanstvu in dve sliki; mladoletni potrebujejo nadalje še od staršev lastnoročno podpisano izjavo za privoljenje k odpotovanju.

- Oni, ki že imajo svoj potni list naj ga priložijo k prijavi, življenjepis in zadnjemu šolskemu spričevalu ter vse oddajo v naši pisarni.

Slovenska kmečka zveza

Mušniku nadgozdar Dudaš in skrbno zaklenil člansko izkaznico v omario.

Drugi dan je socialni demokrat Dudaš s čudnimi občutki srečal predsednika strokovne organizacije lesnih delavcev člana socialne demokratske stranke Pasterka na skladišču. Ni vedel, ali bi se jokal ali smejal — storil je oboje hkrati. Tolažila ga je zavest, da bo Pipan molčal, kakor mu je obljubil...

Nekaj tednov pozneje je spravil velik sokolski zlet vso dolino na noge in med drugimi tudi nadgozdarja Dudaša. Zlet je bil krstni kamen za ustanovitev prvega sokolskega društva v Mežiški dolini in se je končal z veliko ljudsko veselico.

Nadgozdar Dudaš se je slepo vrgel v vrtnice veselice; prvič se je pokazal v javnosti in prvič je bil z vsemi slovenskimi nacionalnimi veljaki v družbi, s katero je vso noč popival. Pri tej priliki je povabil žandarmerijskega stražmojstra ter tajnika Košuto k sebi na partijo turoka.

Prišla sta, stražmojster je prišgal s seboj še četrtlega partnerja. Tajnik Košuta je povlekel nadgozdarja na stran:

„Gospod nadgozdar, urediti morava še neko drugo stvar. Blagajnik prireditvenega odbora sem in imam tukaj račun gozdne uprave za dobavljeno gradivo. V imenu odbora moram izjaviti, da je račun zelo dostojen — tako rekoč minimalen.“

Izvlekel je iz žepa račun in ga položil pred nadgozdarja, da bi ga plačal.

Nadgozdar Dudaš je račun smehljaje se vzel, stopil k drugi mizi v kotu, kjer je napravil čez papir z modrim svinčnikom velik križ, nato je vzel iz denarnice stotak, vse skupaj položil v kuverto ter jo izročil tajniku Košuti z besedami:

„Gospod tajnik, hvaležno saldirano!“

„Ha, ha, ha! Tako je prav, gospod nadgozdar!“ sta se odobravajoče zasmejala žandarja.

„Toda gospod nadgozdar!“

Tajnik Košuta je neodločen obstal, ne vedoč, ali naj to sprejme ali ne. Za hip se mu je oglasila nacionalna vest ter mu očitala, da ni spodobno sprejemati darove narodnih in državnih nasprotnikov.

„Kaj bi, gospod tajnik! Društvo je komaj rojeno in še revno!“ je prostodušno izjavil nadgozdar in že

vrgel karte na mizo. „Začnimo torej s prvo partijo!“

„To je naša prva partija! Na srečo!“ Nadgozdar je dvignil kozarec: „Na dobro srečo!“

„Na zdravje in srečo! Ha, ha, ha...!“

Nadgozdar Dudaš je dobil prvo partijo...

Šantač najde ključ

Karpuhov Šantač je spet nosil sveti ogenj od praga do praga Jazbin:

„Dudaš je tu!...“

Jazbina je zadržala sapo in čakala. Čakala je, da pride nekega dne sam Dudaš v Jazbino in ji oblastno zapove, odgnati živino s Požganice. Čakala je še hujšega, da pride z njim žandarmerijska patrolja in jo prisili, zapustiti Požganico. Čakala je, da pride lovec Nadlar in ji prinese povelje, naj pride v Mušenik; čakala je vsaj hlapca Vestra s pošto iz Mušenika, naj si Jazbina izposodi pamet in zapusti Požganico.

Toda na spregled ni bilo niti Dudaša niti lovca Nadlarja. Minil je teden, minila sta dva, trije — vse je ostalo pri starem.

Nekega jutra je čez hribe sem iz sosedne globače pridrl h Kopišarju Repežev Rok:

„Ne dajte se! Če bi vam kaj hoteli, smo vsi z vami; vsi se bomo vzdignili!“

Kopišar in Karpuhov Šantač, ki je z Rokom vred padel v hišo, sta ga gledala s čudnimi očmi. Ta Rok! Kakor vihar se pojavlja! Takrat pred župno cerkvijo — potem izgine, nato pri narodni straži — in potem zopet izgine ter ga ni, dokler se ne pojavi v Jazbini... kot oznanje valec novega viharja.

„Ali si kaj čul?“ sta Jazbinca srečno vprašala.

„Čul sem, da nameravajo poslati nad vas žandarmerijo, ki bo s silo izpraznila Požganico!“

„A-a-a! To smo si mislili!“

„In kaj boste storili?“

(Dalje)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. France Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10, telefon 1624/4. Za vsebino odgovarja: France Košutnik. Tisk: Robitschek & Co., Wien VIII., Hernalsergraben 20. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt 2, Postschließfach 17.